

Пролог

Я — письменник

Я — письменник. Завше знав, що ним стану. Мій татко — теж. Він це виявив, коли мені було два роки, знайшовши мене склбоченим у кутку свого кабінету — я саме жмакав сторінки першого видання Рількевих «Елегій» (яких усього лишилося кілька примірників) і запихав собі до рота. Він знав. Може, знав надто добре. Поки мені сповнилось чотири, я вже ум'яв усього Бекона і, слідуючи філософовим настановам, поглинув чи не всього батькового Байрона, Кітса та Шеллі. До шести років пішов весь Бальзак, окрім його «Дотепних оповідей», до яких я на той час не мав ще смаку, а як мені стало дванадцять, я вичистив усе стравне з французького письменства ХІХ століття за звісним винятком Ежена Сю. На свою бар-міцву я з'їв Гарді з Манцоні та Вітторіні за антипасто, кальцоне з Буццаті й Павезе, з Гадда, Джойсом і Бекетом на десерт. У п'ятнадцять я саме починав скубати російщину, як мій татко, боячись, що я спустошу решту Німеччини та всю Південну Америку (див. розділ «Трошки про автора»), зрештою вирішив дати мені власне перо й папір. Коли в нього таки дійшли до того руки, мені вже було шістнадцять і більша частина бібліотеки лишилася без переплетів, коли хоч зі сторінками. Не чекаючи, доки розіб'ю йому серце, я подякував батькові за дар пергаменту й чорнила, повернувши нез'їдені порції Гамсуна, Ібсена та Стріндберга.

Зітхнувши саме так, аби із зітханням не випустити й дух, він скрушно мені подякував.

До свого двадцятип'ятиріччя я написав десять романів, вісім п'єс, десятки оповідань, купу віршів, та через свій юний вік і надмірну скромність я видавав їх під усілякими псевдонімами на кшталт Еліота, По, Павнда. Мое письмо послуговувалося чималим успіхом і схвальними рецензіями й забезпечувало мене в університетські роки й кілька літ потому, хоч я й не виграв «Стипендію з креативного письма» під жодним із цих імен. Але потім сталося непоправне: незадовго перед випуском було викрито мою справжню особу через сміховинну статтю-розслідування студента-журналіста Бернштейна, й відтоді мені довелося використовувати своє справжнє ім'я — Д. Х. (Дункан Хоакім) Кац. Це викриття, безперечно, було вкрай прикрим, бо мені вдалося зібрати чималу читацьку аудиторію та забезпечити безтурботне життя через використання імен інших письменників; я таки не був певен, що щось моє хтось куплятиме.

Я усе ж спробував писати від себе. Власні твори. Романи. Та, як воно ведеться, успіху не досяг. Власне, до прикладу, наступний лист від нью-йоркської агентеси (що таки змилосердилася й узялася зі мною працювати) дасть вам уявлення про те, наскільки мої справи пішли шкереберть:

ШАНОВН П КАЦ

ДОТЕПНО КРПК ВПРАВНО КРПК ТА НАДТО ВИГАДЛИВО КРПК МАЛО Б ПИСАТИСЬ У СТАРШОМУ ВІЦІ КРПК НАЙКРАЩЕ ПІСЛЯ ШІСТДЕСЯТИ КРПК КОЛИ ВИ ВЖЕ

СФОРМУВАЛИСЬ КРПК ЯК ПИСЬМЕННИК КРПК ТРИМАЙ-
ТЕСЬ КРПК

ЩИРО
СЕЙДІ ЛІПШИЦ

Після шістдесяти! Коли блідаве сяєво повие тьмяну шибу! Коли погасне хвиля в шумовинні! Після шістдесяти! Новини були невітшні. Спершу я подумав був віддалитися в покої, перебитися годними сторінками німецького *Weltschmerz** – чимось слиногінним і гнітючим. «Страждання юного Вертера» зазвичай гарно смакували в таких випадках, або кусінь Гайне з нотками Малера. Натомість я вдовольнився гуавовим нектаром – одним духом – і якусь хвилину провів над меланхолійними факсиміле Едварда Мунка.

Як ви собі можете уявити, непоправною катастрофою було чудово друкуватися під клептонімами й зустріти відмову, ставши Д. Х. Кацом. Клятий Бернштейн зруйнував мені кар'єру. «Це лише доводить, – казав я собі, дивлячись у вікно, заклеєне латками малярної стрічки, – це лише доводить, що найчастіше судять за ім'ям, а не за змістом, що знак приймають за символ, що визначальним є хто ти, а не що ти написав». Натоді я почав серйозно замислюватися, ким я був. Себто, пишучи під чужим ім'ям, я був убезпечений, а з безпеки випливала впевненість. Але тепер, себто тоді, я лишився наодинці. Тільки я, Дункан Кац, проти всіх тих людей навколо. Всіх тих безликих,

* Нім. *Weltschmerz* – «Світова скорбота».

безіменних читачів. Себто вас. Після непристойно довгого самонав'язаного, саморозв'язаного горювання я повернувся до свого художнього чуття. У міру підбадьорений «тримайтесь» Сейді, я зібрав докупи залишки апломбу й почав наступний роман.

Уперше в житті я спізнав біль відмови та виявив, що можу давати йому раду. В сьогодні. У майбутньому. Бо, звісно, вони – відмови – вже квапились. Вони вже склалися, хай навіть лиш у когось в голові. У когось, хто не міг і не знати, та гадав, що знає, що таке роман. Та я міг дати їм раду. Потрібен був лиш потопчик непохитності та потописько опіки від друзів і коханих. Бо якщо вірити, що правда – це те, що треба писати, то тільки для цього й треба бути правдивим. «Зрештою, – мовив я, вдивляючись у чашку з налиплими до побитого вінця часточками гіркої кави, – я ж письменник».

Розділ 1

Роман починається

Ось тут таки справді починається роман. Це логічно, бо тут мав би бути інший колір паперу. Це, певно, не так, і через те ви не дізнаєтеся, що це початок роману. Тому треба вам це сказати. «Пролог» був потрібен лиш для того, щоб вибудувати несуперечливий образ того, хто я є і чим займався. Себто, ким я був і куди направлявся. Власне, це була приманка. Спонука, щоб ви перегорнули сторінку. Якщо мені вдалося, то ви читаете рядок, що я саме пишу. Якщо ж ні – то ви, певно, закрили книжку й увімкнули телевизор. Утім, є й інша ймовірність, цілком неймовірна, що ви досі зі мною, хоч я вас і не зацікавив. Розумієте, є чимало Читачів, що почувають провину, як почнуть книгу й не закінчать. Це наче махлювати з власним кредитом чи порадою найліпшого друга. Автор щиро перепрошує за такі почуття, але рекомендує тактику «раз почав – то читай», якщо так ви дійдете бодай до Розділу 2, як пощастить, то до Розділу 3, і так далі, й далі, й далі – аж до кінця роману.

Якщо ж ні – якщо нічого, зробленого мною, не захопило вас читати далі, перегорнути сторінку й гортати далі до кінця, тоді що ж – перепрошую за витрачені гроші. Якщо така справа, можливо, ви можете її комусь віддати. Передарувати. Якщо ні – то просто впхайте на полицю поміж Кантом і К'еркегором чи Кафкою й Керуаком. Це солідно.

У кожному разі, не переймайтесь надміру цим розділом, бо ж він, власне, небагато важить. Перепрошую Читача за витрачений час і припрошую ласкаво таки перегорнути сторінку.

Розділ 2

Філадельфія, Бостон, Нью-Йорк,
Детройт, Індіанаполіс, Чикаго,
Лос-Анджелес, Сан-Франциско,
Кермел, Етцетера, Етцетера,
Міннеаполіс і Сент-Пол

Проблеми завше стосувалися виживання. Виживання фінансового. Виживання емоційного. Буденного виживання. Я займався халтурками на різний смак: клеркував у книгарнях, викладав деривативне письмо (що від креативного письма різнилося лише прикметником), писав погано оплачувані рецензії, марнував сім'я на наукопні статті, «перебирав лайно зіркам», потерпав від того, що Бекет свого часу назвав недугом «вічного емерита», й оскільки це дилема на всі віки, я постійно перебував у пошуках хліба й даху над друкарською машинкою. У пошуках когось, хто б допоміг мені не зраджувати моїй давній прихильності до *Gamay Beaujolais* із брі через злидарський дохід. Було непросто. Для цього я переїхав із Філадельфії до Бостона, до Нью-Йорка, до Детройта, до Індіанаполіса, до Чикаго, до Лос-Анджелеса, до Сан-Франциско, до Кермела, до місць поміж, навкіл, поблизу, попід, через і близенько — опускаючи кілька виправ до Латинської Америки та Європи. Мої слова лишалися в моєї агентки на руках, чи під руками, чи під сракою, чи обіч неї; і хоча я й пролетів крізь свої двадцяті й тридцяті й вилетів із сорокових з усією

спритністю досвіткових походеньок, я досі не мав роману, гідного мого імені. Утім, я ніколи не полишав своїх амбіцій і наполегливо писав щоразу, коли мене підштовхувало натхнення. Що з віком ставалося все рідше.

Зрештою, я опинився в Міннеаполісі/Сент-Полі з доброї волі мого брата Каспара, що, будучи правником — а відтак фінансово спроможним, запропонував мені зціпити зуби й віддатися міннесотським морозам *in lieu* конати з голоду на Золотому Березі Каліфорнії. Це була практична порада від практичної людини. Тож я спакував свої книжки, рукописи та решту непотребу й поїхав на схід-північний схід крізь наступні мальовничі штати: Неваду, Східне Колорадо, Небраску, Айову й Міннесоту, нерідко питаючи себе дорогою: «Невже Центральний Захід справді лиш суцільне коров'яче пасовисько та колективний соєво-кізязковий харчовий придаток?».

Зрештою, пару років потому я дістався до Міннеаполіса/Сент-Пола, чи, як їх називають, Міст-Близнюків. Це міщанська помилка неймовірного масштабу, бо ж єдине, що вони мали спільного, — річку, що омивала їхні береги, та спільні зимові морози. Та, як я з'ясував, вимовити назву одного, не згадавши інше, було рівноцінним забути «амінь» на вечернях і каралося присудом довготривалих холодів. Звісно ж, блюзнив я так не раз і не два, частіше, ніж не блюзнив, а з тим, що зими в Міннесоті завше невблаганні, ламали й найсильніших людських створінь, я й сам, будучи чи не найслабшим із цього роду, був певен, що не виживу.

Не зрозумійте мене хибно. Міста-Близнюки — чи не найліпше з місць для життя в Америці. У Північній Америці.